

Praha 8. 7. 2009

31

Výskyt tuberkulózy v České republice v roce 2008

Incidence of tuberculosis in the Czech Republic in 2008

Souhrn

Podle dat z Registru TBC se v roce 2008 vyskytlo v ČR 879 případů onemocnění tuberkulózou (tj. 8,4 případu na 100 tis. obyvatel), 567 u mužů a 312 u žen. U cizinců v ČR bylo hlášeno 186 onemocnění. Nejčastější formou onemocnění byla TBC dýchacího ústrojí resp. TBC plic. Nejvíce onemocnění TBC (absolutně i relativně) bylo v nejvyšších věkových kategoriích. V témže roce zemřelo na tuberkulózu 57 lidí. V mezinárodním srovnání patříme k zemím s nízkým výskytem této nemoci, a to ve všech krajích ČR.

Summary

According to the TB Registry, in 2008 there were 879 cases of TB in the CR; of that 567 in men and 312 in women. The total represented 8,4 cases per 100 thousand inhabitants. In foreigners there were 186 reported cases. The most frequent form was TB of the respiratory system and of lung. Morbidity was highest (absolutely and relatively) in the oldest age groups. 57 persons died from TB. In international comparison the CR belongs to countries with low TB incidence in all its regions.

Výskyt TBC onemocnění

Na základě zpracovaných údajů z Registru tuberkulózy bylo v České republice (ČR) v roce 2008 hlášeno 879 případů tuberkulózy (TBC), tj. 8,4 případu na 100 tis. obyvatel. V tomto údaji jsou zahrnuta onemocnění bakteriologicky ověřená i neověřená a TBC všech forem a lokalizací. Oproti roku 2007 se počet hlášených onemocnění nepatrně zvýšil, a to o 8 případů. I přesto je výskyt TBC u nás stále nízký. ČR patří do skupiny zemí s nízkou TBC zátěží. U mužů bylo zjištěno 567 případů TBC, což znamenalo o 5 % méně než v roce 2007. Naopak u žen se počet hlášených případů meziročně zvýšil o 14 % a dosáhl hodnoty 312 onemocnění. Stále se ale TBC mnohem častěji vyskytuje u mužů (11,1 mužů ze 100 tis.) než u žen (5,8 žen ze 100 tis.). U obou pohlaví byla převažující diagnózou tuberkulóza dýchacího ústrojí.

Počet bakteriologicky ověřených případů byl zhruba na úrovni předchozího roku. Bakteriologicky ověřeno bylo celkem 561 případů (64 %), z toho 379 případů u mužů (69 %) a 182 u žen (58 %).

Nově zjištěných onemocnění bylo celkem hlášeno 857 (551 případů u mužů, 306 u žen), recidiv 22 (16 případů - muži, 6 případů - ženy).

TBC dýchacího ústrojí

Ze všech hlášených případů TBC v roce 2008 se 90 % týkalo dýchacího ústrojí (91 % v roce 2007), z toho v 93 % byly zasaženy plíce. Tuberkulózou dýchacího ústrojí (DÚ) onemocnělo 793 osob (531 mužů a 262 žen), z toho tuberkulózou plic 741 osob (498 mužů a 243 žen). Na 100 tis. obyvatel tak připadalo 7,6 případů onemocnění TBC dýchacího ústrojí (10,4 u mužů a 4,9 u žen), u TBC plic hodnota činila 7,1 případů (9,7 u mužů a 4,6 u žen). Bakteriologicky ověřeno bylo 531 případů TBC dýchacího ústrojí, (367 u mužů a 164 u žen), tj. 67 %. Nově zjištěných TBC onemocnění dýchacího ústrojí (ověřených i neověřených) bylo ohlášeno 773, z toho TBC plic 721 onemocnění. Recidiv bylo zaznamenáno 20 a všechny se týkaly plic. Nejčastějším způsobem zjištění nových TBC onemocnění dýchacího ústrojí bylo vyšetření pro obtíže (70 %), dále následují záchyt při kontrole osob rizikových skupin a vyšetření při kontaktu s TBC (obě skupiny po 8 %), pitva (7 %) a jiný způsob (8 %).

Onemocnění jinou TBC (než TBC dýchacího ústrojí)

Ve sledovaném období bylo hlášeno 86 onemocnění jinou TBC (36 u mužů a 50 u žen), to znamenalo 0,8 případů na 100 tis. obyvatel. Bakteriologicky ověřeno bylo 30 případů (12 mužů, 18 žen), tj. 35 %. Nově zjištěných onemocnění jinou TBC (ověřených i neověřených) bylo 84 a vyskytly se 2 recidivy (1 u muže a 1 u ženy). Nejčastější diagnózou při jiné TBC byla stejně jako v minulém roce tuberkulózní periferní lymfadenopatie (35 onemocnění), dále tuberkulóza kostí a kloubů (23 případů), tuberkulóza močové a pohlavní soustavy a tuberkulóza kůže (obě onemocnění po 7 případech) a TBC jiných orgánů (14 případů).

Onemocnění mykobakteriózou (jinou než TBC)

Kromě onemocnění tuberkulózou jsou do Registru TBC hlášeny i případy ostatní mykobakteriózy. Toto onemocnění se vyskytlo ve sledovaném roce v 96 případech (88 případů v roce 2007), což představovalo 0,9 onemocnění na 100 tis. obyvatel. Nově zjištěných mykobakterióz bylo 90, recidiv 6. Bylo zaznamenáno 91 případů mykobakteriózy dýchacího ústrojí a 5 mykobakteriózy mimoplicní.

Výskyt TBC onemocnění z hlediska věku, území, místa narození

Z hlediska věkových skupin se nejvíce nemocných nacházelo v kategorii osob nad 75 let (26,1 nemocných na 100 tis. osob dané věkové skupiny) a dále v kategorii 55–59 let (13,4 na 100 tis.). S vyšším výskytem onemocnění (nad 10 případů na 100 tis.) se u mužů můžeme setkat již ve věkové kategorii 30–34 let, u žen se zvýšený výskyt objevuje až v poslední sledované kategorii nad 75 let.

Z hlediska územního uspořádání byl nejvyšší výskyt TBC hlášen v kraji Pardubickém (11,9 případů na 100 tis. obyvatel), následují kraje Ústecký (10,8 případů/100 tis.) a Hl. m. Praha (10,3 případů/100tis. obyvatel). Nad republikový průměr se v počtu hlášených případů dostaly ještě kraje Královehradecký (9,6), Moravskoslezský (9,1) a Jihomoravský (9,1). Nejnižší nemocnost TBC byla v roce 2008 zaznamenána v kraji Jihočeském (5,0). Světová zdravotnická organizace a EU považují za kritérium nízké prevalence 20 onemocnění na 100 tis. obyvatel, tuto hranici dlouhodobě nepřesahuje žádný kraj v ČR.

V roce 2008 bylo hlášeno 186 cizinců s TBC onemocněním, což představovalo 21 % ze všech TBC onemocnění. Počet případů u cizinců se tak meziročně zvýšil o 33, tj 22 %. Za cizince je v tomto případě považována osoba narozená mimo území ČR. Nejvíce nemocných pocházelo v roce 2008 z Mongolska (60), Ukrajiny (35), Vietnamu (35)

a Slovenska (23). Mezi bezdomovci bylo zjištěno 38 případů tuberkulózy, u všech případů se jednalo o TBC plic.

Léčba TBC onemocnění

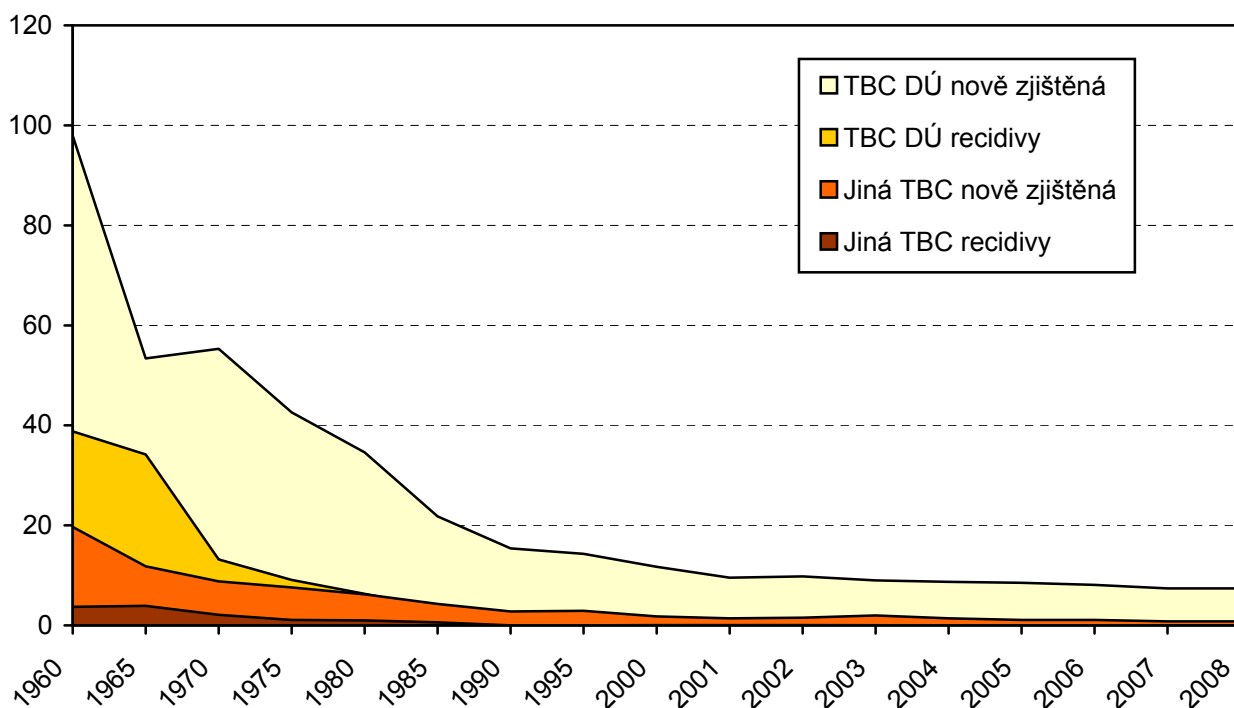
Podle výsledků kontrolních hlášení do Registru tuberkulózy trvala léčba nemocných antituberkulotiky nejvíce 27–39 týdnů (265 případů) a 1–26 týdnů (262 případů). Hospitalizace probíhala nejčastěji po dobu 61–90 dnů (224 případů). Nejběžněji podávanými antituberkulotiky byly rifampicin a isoniazid.

Do Registru TBC bylo v roce 2008 hlášeno 57 úmrtí (56 v roce 2007), příčinou byla v 56 případech TBC dýchacího ústrojí. Z celkového počtu hlášených úmrtí nebylo 53 osob dříve léčeno antituberkulotiky.

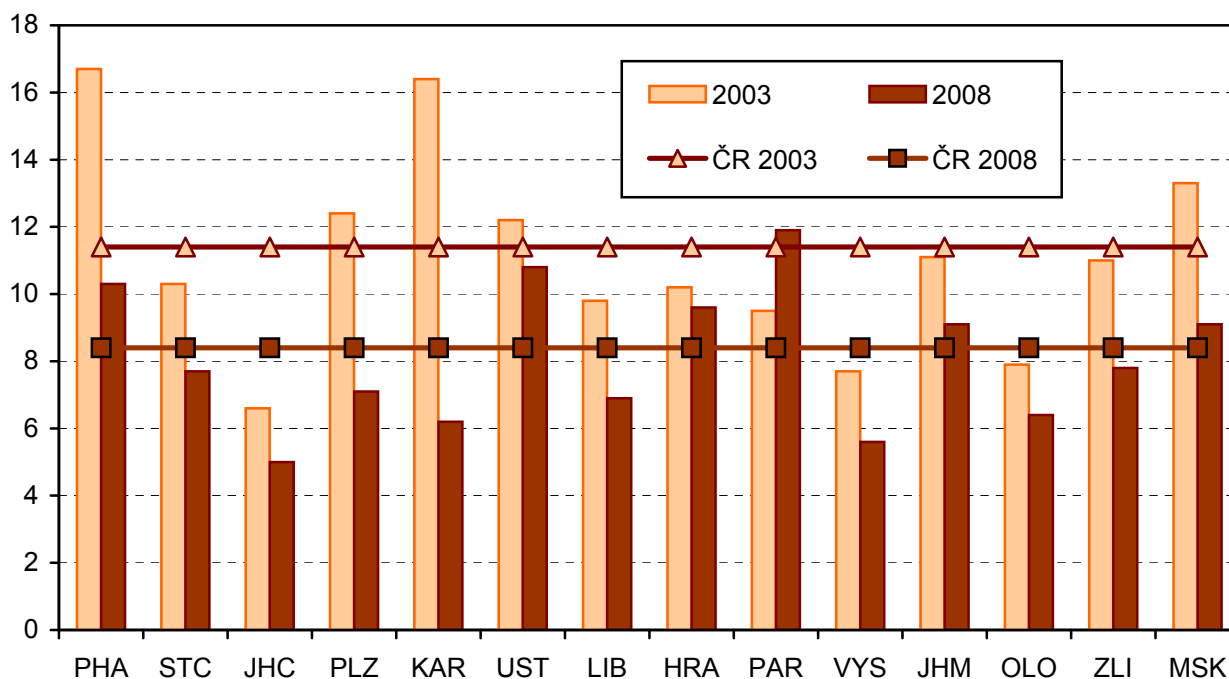
Zdrojem statistických dat o tuberkulóze a jiných mykobakteriózách je Registr tuberkulózy (RTBC), který je součástí informačního systému hygienické služby a je provozován jako webová aplikace s centrální databází. Správcem RTBC je Ministerstvo zdravotnictví (odbor strategie a řízení ochrany a podpory veřejného zdraví), zpracovatelem na celostátní úrovni je Koordinační středisko pro resortní zdravotnické informační systémy (KSRZIS). Nedílnou součástí Registru je databáze bacilární tuberkulózy (ISBT).

Vypracovala: Ing. Zdeňka Nováková

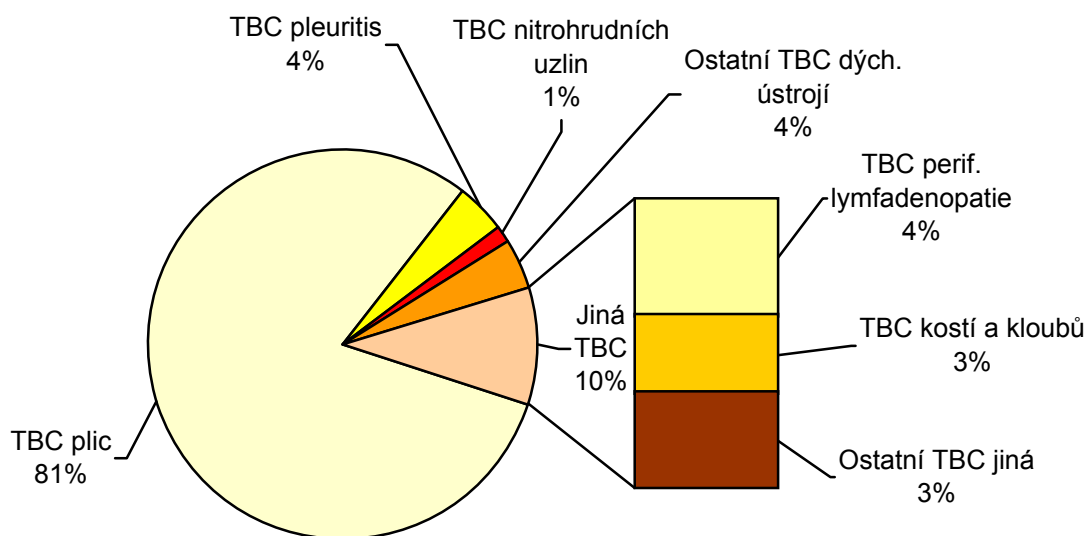
Vývoj počtu hlášených onemocnění TBC na 100 tis. obyvatel

Porovnání hlášených onemocnění TBC na 100 tis. obyvatel v krajích v letech 2003 a 2008

Struktura hlášené TBC podle klasifikační diagnózy

Struktura TBC podle věku a pohlaví

na 100 000 mužů/žen

